

# „Szeget szeggel”

## Szent Iván-szeg Rövid sétakörút a Cserhát városrész és a Buhim-völgy területén

### Szakirodalmi ajánló:

**Márkusné Vörös Hajnalka (szerk.):** Veszprémi Kaleidoszkóp I. Cserhát. 2. kiad. Veszprém, 2019.

**Korompay György:** Veszprém. Budapest, 1956.

**Hogya György:** A veszprémi patikák története. Veszprém, 2017.

### Szent Iván-szeg

A püspök által birtokolt Szent Iván-szeg a mai Buhim-völgy és a Cserhát területén helyezkedett el, délre valószínűleg egészen a Fehérvár felé haladó országútig terjedt. Mivel ezt a városrészt a 15. században említik elsőként, korábbi történetére csak következtetni lehet. A templomának a helyét nem ismerjük, de fontos kiindulópont, hogy a névadó Szent Ivánt, azaz Keresztelő Szent Jánost a középkorban a vendéglősök és a bőrművesek védőszentjeként tartották számon. Így feltételezhető, hogy a városrész lakói ezt a két foglalkozást űzheték. A terület később az iparosok és kereskedők városrészévé vált.

### Javasolt útvonal:

Eötvös Károly Megyei Könyvtár – Szabadság tér – Rákóczi utca (Fekete Sas Patika és a Sörház lépcső) – Buhim utca – Thököly utca 1. sz. – Kereszt utca, lépcső – Kossuth utca (Evangélikus templom) – Szent Imre tér (Szent Imre-szobor) – Jutasi út (Olajmalom, azaz a Bagolyvár az autóbusz-pályaudvarnál) – Malom utca (Illikmann György, az utolsó csutorásmester) – Völgyikút Ház parkja, a korábbi Csomay-strand területe

## 1. állomás

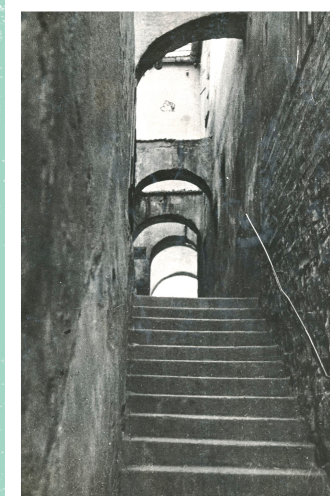
### Fekete Sas Patika (Rákóczi utca)



Ismereteink szerint a Fekete Sas Patika a város első gyógyszertára. 1747-ben már említették egy feljegyzésben. Ekkor még a várban, a régi vármegyeház földszintjén működött. A jelenlegi helyén 1806-ban nyitotta meg a gyógyszertárt az akkori tulajdonos, Francz Ádám. A 19. században végig az ő örökösei vezették a patikát, de már a magyarosított Ferenczy nevet használva. 1911-től vette át a gyógyszertárat a Kocsuba-család, akik egészen a gyógyszertár államosításáig üzemeltették.

## 2. állomás

### Sörház lépcső



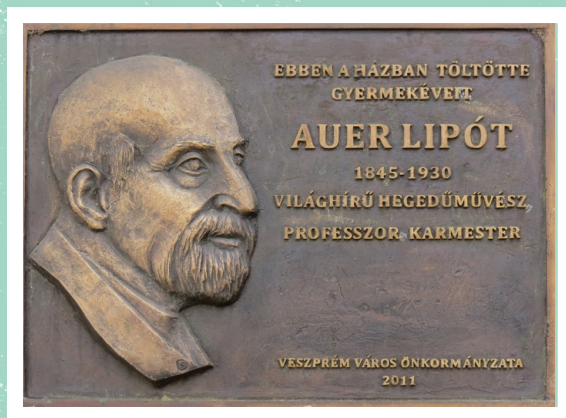
A volt városi piacterről, a mai Óváros térről vezet le a lépcső az elővár és a külső várfal között, mely olaszos boltozattal igazán egyedi. Az épület, melyről a lépcső nevét kapta, hosszú ideig kereskedőház volt. Később a zsidó hitközség imaterme is ott volt, majd az irgalmas nővérek intézetévé vált. Később itt nyílt meg a Sörház vendéglő és bálterem, a helyiek egyik kedvenc mulatóhelye. A sörfőzdén kívül még szikvízüzem is működött az épületben.

*„Az 1700-as évek elején, három évtizeddel a török teljes felszámolása után, az első nyomon követhető veszprémi fogadóban „mezőtábas fogadósné” ad cseppet sem vendégmarasztaló „menüt” egy külföldi utazónak, és fekhelyül szalmát kínál. A fogadó neve ennek ellenére sokatmondó: Sörfőző. Tehát a Veszprémben eddig ismeretlen ital a sörfőzés nyoma is megtalálható. Ha 100 év utáni adattal próbáljuk megmagyarázni, mely szerint 1810-ben a mai Buhimba levezető szűk lépcsőlejárót „Sörház lépcső” néven említik, a két adat között van kapcsolat. A sörfőző a Szabadság tér 14. számú különös alakú épületet lebetett. A másik, talán ennél is érdekesebb nyom: a lépcső aljában levő, Vörös Csillag (ma: Buhim) utca 1. számú ház. Egyik szobájának padlózata alatt ugyanis egy nagyon régi kút van befalazva. A sörfőzéshez pedig sok víz kellett, következtethetünk arra, hogy ez volt a sörfőző hely, a felső, a mai Vöröshadsereg tér 26. (most: Óváros tér) számú épület pedig a fogadó.”*

Részlet: Hungler József: 1000 éves vendéglátás című kötetéből  
(Veszprém, 1967. Veszprém megyei Vendéglátó Vállalat)

### 3. állomás

#### Thököly utca 1.



Ebben a házban nevelkedett Auer Lipót (1845-1930) világhírű hegedűművész, professzor, karmester 1849-1851 között.

Auer Lipót Veszprémben született, zsidó család negyedik gyermekeként. Apja a csehországi születésű Auer Simon szobafestő, anyja Grósz Rozália. A házaspár 1836-ban telepedett le Veszprémben. A gyermek Lipót zenei tehetsége hamar nyilvánvalóvá vált, ezért apja Liedl Lipótnál, a veszprémi székesegyház első hegedűsénél taníttatta az elemi iskolai tanulmányok mellett.

„Bölcsőm Magyarországon ringott. Veszprémnek hívják azt a kis helységet, ahol apám szobafestő volt. Szülőföldem hagyományaihoz híven tejesüveggel és hegedűvel együtt neveltek fel. Körülbelül két-három évig tanultam nála [Liedl Lipótnál] hegedülni, amikor szüleim... barátaik tanácsára úgy döntöttek, hogy Budapestre, Magyarország fővárosába küldenek a konzervatóriumba. Szüleim ismerték a konzervatórium egyik hegedűtanárát, Ridehy-Kobne urat, aki városunkból származott...”

– írta visszaemlékezésében.

### Kedves Sétálók/kedves Érdeklődők!

*Játszani hívjuk Önöket!*

*Sétáljanak Veszprémben, ismerjék meg a sétafüzetben ismertetett helyeket, személyeket!  
Válaszolják meg a kérdéseinket és nyerjenek!*

#### Tájékoztatás a játék menetéről:

A sétafüzet segítségével kitöltött feladatlapot leadhatják a következő módokon:

- bedobhatják a **megyei könyvtár** földszintjén elhelyezett dobozba,
- belehelyezhetik a **biblioboxon** keresztül visszaadott könyvbe,
- **online** is kitölthetik az egyes sétafüzetekhez kialakított **úrlap** segítségével,
- postai úton visszaküldve a következő címre:  
**Eötvös Károly Megyei Könyvtár, 8200 Veszprém, Komakút tér 3.**

Néhány feladat esetében választhatnak, hogy online források használatával, vagy könyvtári könyvek segítségével oldják meg azokat. Ebben az esetben EKF-akciós könyvtári beiratkozás szükséges.

Kérjük, a feladatlap kitöltése után a kikölcsönzött könyvet/könyveket juttassák vissza könyvtárunkba. Ezt megtehetik nyitvatartási időben a központi könyvtár földszintjén, vagy bármikor bedobhatják a Cholnoky-lakótelepen elhelyezett biblioboxunkba (*Veszprém, Rózsa utca 48. előtt*).

A beérkezett feladatlapok kitöltői közül 2023 decemberében kisorsoljuk a nyerteseket, akiket e-mailben értesítünk.

A nyereményüket személyesen, vagy postai úton vehetik át.

Kitöltő adatai:\*

**Név:** .....

**E-mail cím:\*** .....

\*A beküldött feladatlapokat intézményünk a játék végéig őrzi.  
Itt olvashatja Adatkezelési tájékoztatónkat: [bit.ly/3FDEQ5n](https://bit.ly/3FDEQ5n)

## Szeget szeggel

Szent Iván-szeg

Rövid sétakörút a Cserhát városrész és a Buhim-völgy területén  
sétafüzet feladatai

### 1. feladat

*Fekete Sas Gyógyszertár*

Milyen helytörténeti érdekesség fűződik Ferenczy Károly gyógyszerész nevéhez?

(A választ megtalálják *Hogya György: A veszprémi patikák története* című könyvben.)

.....

### 2. feladat

*Sörház lépcső*

Keressék meg a katalógusunkban <http://aleph.ekmk.hu/F> a lépcsőről készült fotók készítőjének nevét! A két felvétel digitálisan letölthető.  
(Segítségképpen: A keresésnél jelöljék be a fotógyűjteményünket, írják be a keresett kifejezést!)

.....

### 3. feladat

*Thököly u. 1.*

Auer Lipót ebben a házban töltötte gyermekéveit.

Kik az Auer-trió tagjai?

.....

### 4. feladat

*Gráner udvar*

Keressék meg a Digitális Tudásközpont (Cserhát ltp. 8.) épületénél lévő támfalat! Milyen felirat olvasható rajta?  
(Segítségképpen: a Kereszt utcai lépcső utáni lépcsőt kell keresni.)

.....

### 5. feladat

*Kossuth utcai evangélikus templom és tornya*

Keresse meg a Magyar Nemzeti Digitális Archívumban (<http://mandadb.hu>) azt az 1910 előtt Veszprémben, Pósa Endre által készített képeslapot, amin még nem látható a templomtorony.

Hány fa van a templom előtt?

.....

## 6. feladat

Szent Imre herceg a legenda szerint a Szent György-kápolnában szüzességi fogadalmat tett. Minek a védőszentje Imre?

.....

## 7. feladat

Mikor készült a Veszprémi Kaleidoszkóp I. Cserhát című kötetben közölt legrégebbi kép a Bagolyvárról (136. oldal, jelzet 908 C 59)?



## 8. feladat

Tekintse meg a QR kód segítségével az uszodaavatásról szóló filmhíradó részletet. Milyen versenyről láthatunk mozgóképet? (<https://filmhiradokonline.hu/watch.php?id=673>)



## 4. állomás

### Kereszt utca – Gráner udvar



Gráner udvar: a Buhim utca eleje, a Szabadság tér és a Kossuth utca alsó szakasza alkotta ív határolta azt az udvarszerű részt, mely a mai Fortuna, Sarolta, Gizella udvarok helyén húzódott.

A területen 1930-tól elemi iskola is működött, mely a városrész átépítése, az épületek nagy részének elbontása után új funkciót kapott. Az épület északi homlokzatába épített vöröskő tagozatokat kibontották, és egy beton támfalba helyezték el emlék gyanánt.

## 5. állomás

### Kossuth utca – Evangélikus templom



1798-ban az evangélikus gyülekezet tagjai a vásárállási dombon vettek meg két régi házat. Azokból alakították ki a lelkész otthonát és a templomot, akkor még torony nélkül. Annak megépítésére csak az 1893-as tűzvészt követő helyreállítás során, 1910-ben kerül sor. A munkára Csomay Kálmán építész

kérték fel, aki karcsú, vasbeton tornyot tervezett és épített.

Ez akkor még újdonságnak számított. A három harang Tóth Árpád veszprémi harangöntő műhelyében készült.

## 6. állomás

### Szent Imre tér

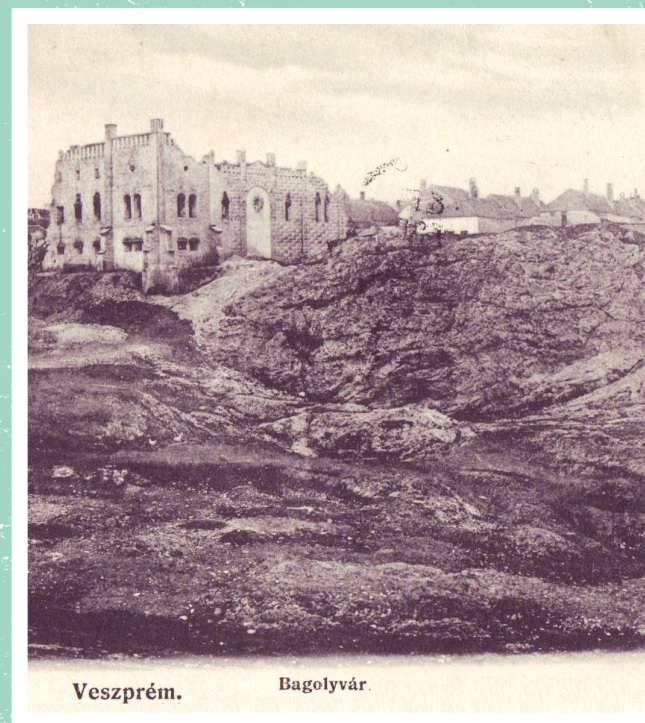


A Hotel Veszprém mögötti, a Történelmi allegória című emlékműig húzódó terület 2013-ban kapta vissza korábbi elnevezését.

2007-ben, Szent Imre herceg születésének 1000. évfordulóján 10 mellszobrot készített Lantos Györgyi szobrászművész, az egyikük itt került felállításra.

## 7. állomás

### Jutasi út – Bagolyvár



A mai vásárcsarnok és az autóbusz-pályaudvar területén egy dolomit sziklacsoport dímbes-dombos, egyenetlen része feküdt. Ezen a helyen állt egy épület, mely Veszprém egykori olajmalma volt. Az 1880-as évek végén az olajmalom megszűnt, az épület gazdátlanul állt hosszú évtizedekig. Romos állapota miatt a helyiek Bagolyvárnak hívták.

A 20. század első felében a Csomay család tulajdona lett a régi malom és a mellette lévő épületcsoport. Az 1930-as években Csomay Kálmán építőmester lakásokká és műrommá alakította át az épületet. Az épületet a Cserhát területének rendezésekor, a Jutasi út kialakítása-kor bontották le. A helyét emléktábla jelzi.

## 8. állomás

### Völgyikút park – Völgyikút forrás, Csomay-strand



A város szívében rejtőző őspark, a Völgyikút park a jelenlegi Völgyikút Ház mögött húzódik. A Kőd utca felől egy szűk lépcsősoron is megközelíthető. A lépcső után egy ösvényre érve már látható is egy híd, ami egy tóhoz vezet bennünket.

A park területén volt egykor a népszerű Csomay-strand, amely 1933-tól 1968-ig üzemelt és országosan is ismert volt. A fürdő vizét a Völgyikút és hat kisebb forrás szolgáltatta (ezek nagyjából a mai Kőd utca alatt eredtek, kettő közülük ma is megvan). A vizet összegyűjtötték és egy zsilipen keresztül, betonlapokon átvezetve került a mintegy 300 köbméteres előmelegítő medencébe. A melegedés már a betonlapokon elkezdődött, majd három nap alatt a víz elérte azt a hőfokot, hogy a medencékbe lehetett vezetni. A strandon volt egy versenyzésre is alkalmas 2 méter mély úszómedence és egy fürdőmedence, aminek mélysége 0,6-1,5 méter volt. Ezen kívül még három üzlethelyiség, öltözők, kabinok, pénztár, fodrász, büfé, valamint a fürdőmedence közepén lévő kis szigeten egy ideig cukrászda működött.

A 2000-es évek elején lebontották a régi strand területén, a Kopácsi utcában található épületeket, majd 2006-ban elkezdték megépíteni Völgyikút Házat, amelyet Csomay Zsófia, ifj. Csomay Kálmán lánya tervezett. Megmaradt és ma is látható még a régi pénztárépülettől levezető erdei út és a terméskő támfal a benyílókkal, a parkban létesített kis tavat pedig a megmaradt két forrás táplálja.